

Załącznik
do uchwały Nr LVII/273/24
Rady Powiatu Świdwińskiego
z dnia 28 marca 2024 r.

**POWIATOWY PROGRAM
DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
NA LATA 2024-2029**

Świdwin, dnia 28 marca 2024 r.

SPIS TREŚCI

I Wstęp

II Cele Programu

III Problematyka niepełnosprawności

IV Dane liczbowe dotyczące niepełnosprawności w Powiecie Świdwińskim

V Działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami

1. Rehabilitacja społeczna osób z niepełnosprawnościami

1.1. Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze

2. Likwidacja barier funkcjonalnych

3. Turnusy rehabilitacyjne

4. Sport, kultura, rekreacja i turystyka osób niepełnosprawnych

5. Pomoc prawna

6. Pomoc instytucjonalna

6.1. Domy Pomocy Społecznej

6.2. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Świdwinie

6.3. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Połczynie-Zdroju

6.4. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Świdwinie

6.5. Zespół Placówek Specjalnych w Sławoborzu

6.6. Środowiskowy Dom Samopomocy „Razem Łatwiej” w Kłęczewie

6.7. Środowiskowy Dom Samopomocy „Radość” w Połczynie-Zdroju

VI Realizacja Programu

1. Harmonogram

2. Sposób finansowania

3. Monitoring i sprawozdawczość

VII Zakończenie

I Wstęp

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2024 – 2029, zwany dalej Programem jest dokumentem określającym i koordynującym działania w zakresie polityki społecznej Powiatu Świdwińskiego, ukierunkowanym na rozwiązywanie problemów osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Podstawowym założeniem ww. Programu jest stworzenie systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych i wdrożenie takich rozwiązań, które zminimalizują skutki niepełnosprawności, umożliwiając zaspokojenie potrzeb osób niepełnosprawnych we wszystkich obszarach życia oraz wspomogą prowadzenie samodzielnego oraz niezależnego życia.

Program został opracowany na podstawie zapisów art. 35a ust. 1 pkt1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 100 ze zm.).

II Cele Programu

Istotą Programu jest określenie zadań Powiatu Świdwińskiego w zakresie działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami zmierzających do możliwie pełnego, indywidualnego rozwoju i zaspokojenia potrzeb tych osób we wszystkich sferach i na każdym etapie życia. Założeniem jest wyrównanie szans osób z niepełnosprawnościami, tak by mogły uczestniczyć w życiu zawodowym i społecznym.

Celem głównym Programu jest zminimalizowanie skutków niepełnosprawności oraz umożliwienie zaspokojenia potrzeb osób z niepełnosprawnościami we wszystkich obszarach życia. Wszystkie zadania Programu mają charakter ciągły a ich realizacja planowana jest w latach 2024 – 2029.

Cele i działania określone w Programie są zgodne z:

1. Ustawą z dnia 2 kwietnia 1997 r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997r. Nr 78 poz. 483 ze zm.);
2. Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych sporządzoną w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169);

3. Uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 r. Karta Praw Osób Niepełnosprawnych (M.P. z 13 sierpnia 1997 r. Nr 50 poz. 475);
4. Uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 7 grudnia 2012 r. w sprawie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych (M.P. z 2012 r. poz. 991)
5. Ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2023 r. poz. 100 ze zm.).

III PROBLEMATYKA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Najczęściej przyjmuje się dwojakiego rodzaju kryteria uznawania kogoś za osobę z niepełnosprawnością:

biologiczne – czyli uszkodzenie narządów i ich czynności, powodujące naruszenie lub obniżenie ich sprawności funkcjonowania, a co za tym idzie – obniżenie funkcjonowania całego organizmu;

społeczne – wskazujące na konsekwencje tego uszkodzenia i obniżenie sprawności w różnych sferach życia (w rodzinie, podczas załatwiania podstawowych spraw życiowych).

Na podstawie tych kryteriów formułuje się różne definicje niepełnosprawności. Niepełnosprawność wg WHO:

niesprawność (*impariment*) – każda utrata sprawności lub nieprawidłowość w budowie czy funkcjonowaniu organizmu pod względem psychologicznym, psychofizycznym lub anatomicznym;

niepełnosprawność (*disability*) – każde ograniczenie bądź niemożność (wynikające z niesprawności) prowadzenia aktywnego życia w sposób lub zakresie uznawanym za typowe dla człowieka;

ograniczenia w pełnieniu ról społecznych (*handi – cap*) – ułomność określonej osoby wynikająca z niesprawności lub niepełnosprawności, ograniczająca lub uniemożliwiająca pełną realizację roli społecznej odpowiadającej wiekowi, płci oraz zgodnej ze społecznymi i kulturowymi uwarunkowaniami.

Natomiast niepełnosprawność wg ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych – to trwała lub okresowa niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

W Polsce aktualnie funkcjonuje pięć systemów orzekania, w tym cztery systemy ustalają uprawnienia do świadczeń rentowych (Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Zakład Emerytalno-Rentowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministerstwo Obrony Narodowej), natomiast piąty system orzeka o niepełnosprawności dla celów pozarentowych (zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności). Należy też pamiętać o poradniach psychologiczno – pedagogicznych, które wydają orzeczenia m.in. o potrzebie kształcenia specjalnego.

Osobą niepełnosprawną w rozumieniu ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r. jest osoba, u której niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem o:

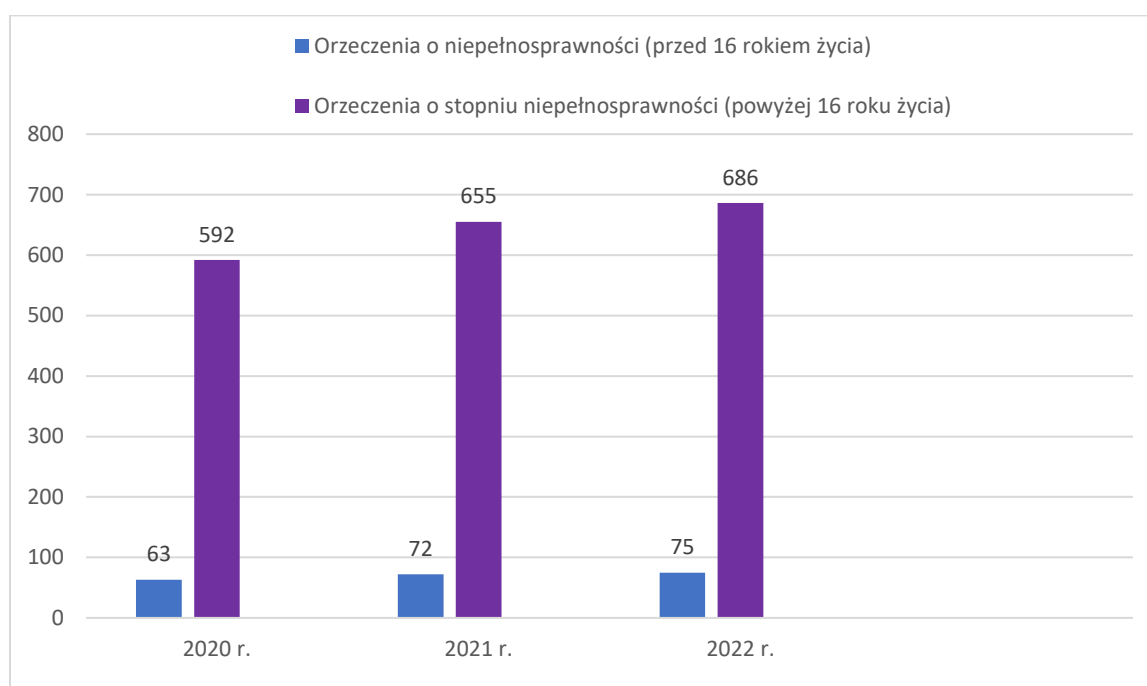
- zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności (znacznego, umiarkowanego lub lekkiego);
- całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów;
- niepełnosprawności, wydanym przed ukończeniem 16 roku życia;
- długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym wydanym przed 1 stycznia 1998 r.

Zgodnie z Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002 roku w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia (Dz. U. 2002 Nr 17 poz. 162 ze zm.) dzieci, tj. osoby, które nie ukończyły 16 roku życia uznawane są za osoby niepełnosprawne, w przypadku naruszonej sprawności fizycznej lub psychicznej, której okres trwania przekracza 12 miesięcy, z uwagi na wady wrodzone, długotrwałą chorobę lub uszkodzenie organizmu, powodujące konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

IV Dane liczbowe dotyczące niepełnosprawności w Powiecie Świdwińskim

Poniżej przedstawiono zestawienia dotyczące występowania niepełnosprawności opracowane w oparciu o analizę danych statystycznych będących w posiadaniu Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Świdwinie oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Świdwinie.

Wykres 1. Ilość wydanych orzeczeń o niepełnosprawności dla osób przed 16 rokiem życia i orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dla osób powyżej 16 roku życia w latach 2020-2022.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Świdwinie

Z analizy sprawozdania Powiatowego Zespołu do spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Świdwinie, dotyczącego liczby osób z niepełnosprawnością w Powiecie Świdwińskim wynika, że odnotowuje się ogólny wzrost liczby osób z niepełnosprawnościami i tym samym wydanych orzeczeń o niepełnosprawności.

Tabela 1. Ilość orzeczeń w podziale na stopnie niepełnosprawności.

Stopień niepełnosprawności	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Lekki	125	143	169
Umiarkowany	271	286	304
Znaczny	196	226	213

Łącznie	592	655	686
----------------	------------	------------	------------

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Świdwinie
W podziale na stopnie niepełnosprawności w latach 2020-2022 odnotowano wzrost liczby orzeczeń o lekkim i umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Natomiast w przypadku znacznego stopnia niepełnosprawności widoczna jest zmienność. W 2020 roku liczba wydanych orzeczeń to **196**, w 2021 roku to **226**, a w 2022 roku **213**.

Tabela 2. Ilość wydanych orzeczeń o niepełnosprawności w latach 2020-2022 w Powiecie Świdwińskim, według przyczyny niepełnosprawności osób poniżej 16 roku życia.

Przyczyna niepełnosprawności	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
01-U Upośledzenie umysłowe	3	6	5
02-P Choroby psychiczne	1	5	1
03-L Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	1	3	5
04-O Choroby narządu wzroku	1	4	2
05-R Upośledzenia narządu ruchu	9	3	5
06-E Epilepsja	1	0	2
07-S Choroby układów oddechowego i krążenia	6	2	2
08-T Choroby układu pokarmowego	1	2	5
09-M Choroby układu moczowo-płciowego	0	0	0
10-N Choroby neurologiczne	8	10	3
11-I Inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego	16	19	14
12-C Całościowe zaburzenia rozwojowe	16	18	31
Łącznie	63	72	75

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Świdwinie

Najczęstszymi przyczynami wydania orzeczeń o niepełnosprawności osobom poniżej 16 roku życia były schorzenia z tytułu całościowych zaburzeń rozwojowych oznaczone w dokumencie symbolem **12-C**, których w okresie 2020 – 2022 wydano łącznie **65**, co stanowi **31%** wszystkich orzeczeń. Kolejną grupą, która stanowi częsty powód wydania orzeczenia o niepełnosprawności są schorzenia oznaczone symbolem **11-I** (m.in. schorzenia metaboliczne, endokrynologiczne), których łącznie wydano **49**, co stanowi **23,3%** wszystkich orzeczeń. Następną grupą stanowiącą częsty powód wydania orzeczenia o niepełnosprawności są schorzenia oznaczone symbolem **10-N**, które stały się przyczyną wydania orzeczenia w **21** przypadkach, co stanowi **10%** wszystkich orzeczeń.

Tabela 3. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności w latach 2020-2022 w Powiecie Świdwińskim, według przyczyny niepełnosprawności osób powyżej 16 roku życia.

Przyczyna niepełnosprawności	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
01-U Upośledzenie umysłowe	14	18	19
02-P Choroby psychiczne	50	63	77
03-L Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	21	21	16
04-O Choroby narządu wzroku	6	16	11
05-R Upośledzenia narządu ruchu	176	196	206
06-E Epilepsja	13	14	12
07-S Choroby układów oddechowego i krążenia	130	114	109
08-T Choroby układu pokarmowego	23	32	34
09-M Choroby układu moczowo-płciowego	42	53	47
10-N Choroby neurologiczne	69	96	105
11-I Inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego	46	31	42
12-C Całościowe zaburzenia rozwojowe	2	1	8
Łącznie	592	655	686

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Świdwinie

W przypadku osób powyżej 16 roku życia orzeczenia o stopniu niepełnosprawności w latach 2020 – 2022 wydawano najczęściej z powodu schorzeń związanych z układem ruchu **05-R**. Łącznie, w tym czasie wydano **578** orzeczeń, co stanowi **29,9%** wszystkich orzeczeń o stopniu niepełnosprawności. Kolejną grupą, która stanowi częsty powód wydania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności są schorzenia oznaczone symbolem **07-S**. Są to choroby układów oddechowego i krążenia. W ciągu trzech lat liczba wydanych orzeczeń łącznie wynosi **353**, co stanowi **18,3%** wszystkich orzeczeń o stopniu niepełnosprawności. Następną grupą stanowiącą częsty powód wydania orzeczenia o niepełnosprawności są schorzenia oznaczone symbolem **10-N**. Łącznie, w tym czasie wydano **270** orzeczeń, co stanowi **14 %** wszystkich orzeczeń o stopniu niepełnosprawności.

Osoby posiadające orzeczenie o stopniu niepełnosprawności wydane przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności mają możliwość ubiegania się o wydanie legitymacji osoby niepełnosprawnej jak również karty parkingowej.

Legitymacja osoby niepełnosprawnej jest dokumentem poświadczającym niepełnosprawność lub stopień niepełnosprawności. Dzięki legitymacji osoby z niepełnosprawnościami mogą korzystać z ulg i zniżek w opłatach za dobra i usługi oferowane – na podstawie prawa miejscowego – przede wszystkim przez podmioty publiczne. Na podstawie przepisów obowiązujących na terenie całego kraju legitymacja uprawnia również do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego. Podstawą wydania legitymacji jest wyłącznie ostatnie prawomocne orzeczenie o niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności albo o wskazaniach do ulg i uprawnień.

Tabela 4. Ilość wydanych legitymacji

Wiek	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Osoby poniżej 16 roku życia	9	18	19
Osoby powyżej 16 roku życia	110	105	113
Łącznie	119	123	132

Na przestrzeni trzech lat odnotowano wzrost liczby wydanych legitymacji osobom poniżej 16 roku życia. Natomiast osobom powyżej 16 roku życia w 2020 r. wydano łącznie **110** legitymacji w 2021 r. **105**, a w 2022 r. **113**.

Karta parkingowa dla osoby niepełnosprawnej wystawiana jest wyłącznie na podstawie orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności zgodnie z kryteriami oceny ograniczeń osoby niepełnosprawnej w samodzielny poruszaniu się.

Tabela 5. Ilość wydanych kart parkingowych w latach 2020-2022

Wnioskodawcy	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Osoby niepełnosprawne	212	203	208

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Świdwinie

Z danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności wynika, że w naszym powiecie najwięcej kart parkingowych dla osób niepełnosprawnych wydano w 2020 r. – **212**, najmniej w 2021 r. – **203**, a w 2022 r. – **208**.

Tabela 6. Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Świdwinie w latach 2020-2022

Rok	Stopień niepełnosprawności		
	Lekki	Umiarkowany	Znaczny
2020	45	25	1
2021	38	25	5
2022	51	28	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Świdwinie

Spośród osób z niepełnosprawnościami zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Świdwinie w 2020 r. aż **63,4 %** posiadało orzeczenie o lekkim stopniu niepełnosprawności, w 2021 r. stanowili **55,9 %**, zaś w 2022 r. – **62,2 %**. Osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności stanowiły w 2020 r. **35,2 %** ogółu niepełnosprawnych, w 2021 r. takich osób było **36,8 %**, a w 2022 r. **34,1 %**. W ostatnich trzech latach osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności stanowiły poniżej **8 %** zarejestrowanych osób z niepełnosprawnościami.

V Działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami

Osoby z niepełnosprawnościami mają takie same potrzeby życiowe jak osoby sprawne. Niepełnosprawność powoduje jednak szereg utrudnień w normalnym funkcjonowaniu w życiu osobistym, zawodowym i społecznym. Osoby z niepełnosprawnościami mają różne dodatkowe potrzeby wynikające z ich niepełnosprawności. Potrzeby te są na poziomie: medycznym, psychologicznym, zawodowym, społecznym i socjalnym. Dla zaspokojenia tych dodatkowych potrzeb niezbędna jest rehabilitacja, dzięki której osoba z niepełnosprawnością może uzyskać warunki do samodzielnego i niezależnego funkcjonowania w swoim środowisku społecznym i zawodowym oraz uzyskania odpowiedniego rozwoju osobistego i odpowiedniej jakości życia. Można więc stwierdzić, iż jest to proces stwarzania lub przywracania do sytuacji życiowej uważanej za normalną dla człowieka żyjącego w określonej społeczności.

Podstawowym aktem prawnym dotyczącym rehabilitacji tych osób w Polsce jest ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z 27 sierpnia 1997 r. wraz z aktami wykonawczymi. W ustawie przyjęto następującą definicję rehabilitacji osób niepełnosprawnych: rehabilitacja jest to zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej. Powiaty, na rzecz osób z niepełnosprawnościami, realizują zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej. W Powiecie Świdwińskim zadania z zakresu rehabilitacji społecznej realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdwinie z siedzibą w Połczynie-Zdroju, natomiast zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej – Powiatowy Urząd Pracy w Świdwinie.

1. Rehabilitacja społeczna osób z niepełnosprawnościami

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami samodzielności, a realizowana jest przede wszystkim przez wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osób z niepełnosprawnościami, a także wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych.

1.1. Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze

Przedmioty ortopedyczne to przyrządy, które są niezbędne dla osób z niepełnosprawnością w przypadku trwałego inwalidztwa, w okresie choroby lub usprawnienia leczniczego.

Można zaliczyć do nich: protezy kończyn górnych i dolnych, obuwie ortopedyczne, wózki inwalidzkie, kule i laski inwalidzkie.

Środki pomocnicze mają na celu umożliwienie bądź ułatwienie osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w życiu społecznym: aparaty słuchowe, pieluchomajtki, schodołazy, podnośniki, materace przeciwoleżynowe.

Sprzęt rehabilitacyjny sprzęt zalecony przez lekarza niezbędny do rehabilitacji w warunkach domowych, który nie jest objęty ubezpieczeniem zdrowotnym. Katalog wyrobów medycznych wydawanych na zlecenie lekarza objętych dofinansowaniem z PFRON zawiera m.in. : rowery trójkołowe, rowery rehabilitacyjne stacjonarne, bieżnie, piłki rehabilitacyjne, piłki lekarskie, maty rehabilitacyjne, łózka rehabilitacyjne.

2. Likwidacja barier funkcjonalnych

Bariery funkcjonalne wiążą się z brakiem dostępności lub utrudnieniami w korzystaniu przez osobę niepełnosprawną z przestrzeni życiowej. Możliwość aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym jest uwarunkowana likwidacją istniejących barier architektonicznych, komunikacyjnych oraz technicznych.

Za **bariery architektoniczne** uznaje się wszelkiego rodzaju utrudnienia, występujące w budynkach i w ich najbliższej okolicy. Ze względu na rozwiązania techniczne, konstrukcyjne lub warunki użytkowania uniemożliwiają lub w znacznym stopniu utrudniają swobodne przemieszczanie się osobom z niepełnosprawnością.

W Powiecie Świdwińskim w większości przypadków dofinansowania do likwidacji barier architektonicznych dotyczą modernizacji i dostosowania łazienek do indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych.

Bariery techniczne to przeszkody wynikające z braku zastosowania lub niedostosowania, odpowiednich do rodzaju niepełnosprawności, przedmiotów lub urządzeń. Likwidacja tej bariery powinna powodować sprawniejsze działanie osoby niepełnosprawnej w społeczeństwie i umożliwić wydajniejsze jej funkcjonowanie.

Bariery w komunikowaniu się to ograniczenia uniemożliwiające lub utrudniające osobie niepełnosprawnej swobodne porozumiewanie się z otoczeniem i/lub przekazywanie informacji.

Do sprzętu ułatwiającego komunikowanie się należą m.in.: zegarek brajlowski, zegarek z systemem głośnomówiącym, ciśnieniomierz mówiący, czujnik poziomu cieczy, urządzenia do rozpoznawania nominałów pieniężnych, instalacja dźwiękowa sygnalizująca i alarmująca, radio, radiomagnetofon z odtwarzaczem CD, maszyny do pisania Braille'em.

3. Turnusy rehabilitacyjne

Uczestnictwo w **turnusie rehabilitacyjnym** jest podobną formą do pobytu w sanatorium, jednak nie jest świadczeniem zdrowotnym. W założeniu ma wspomagać rehabilitację zawodową i społeczną osób z niepełnosprawnościami. Polega na zorganizowanej, aktywnej rehabilitacji połączonej z elementami wypoczynku. Jego program powinien zawierać elementy rehabilitacji odpowiedniej do rodzaju schorzeń oraz obejmować zajęcia kulturalno – oświatowe, sportowo – rekreacyjne oraz inne wynikające ze specjalistycznego rodzaju turnusu, z uwzględnieniem zajęć indywidualnych i grupowych.

W przypadku osób oraz dzieci z niepełnosprawnością istniała możliwość uzyskania dofinansowania również dla ich opiekunów.

4. Sport, kultura, rekreacja i turystyka osób niepełnosprawnych

O dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych mogą ubiegać się zarówno osoby prawne jak i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, jeżeli:

- prowadzą działalność na rzecz osób niepełnosprawnych przez okres co najmniej 2 lat przed dniem złożenia wniosku;
- udokumentują zapewnienie odpowiednich do potrzeb osób z niepełnosprawnościami warunków technicznych i lokalowych do realizacji zadania;
- udokumentują posiadanie środków własnych lub pozyskanych z innych źródeł na sfinansowanie przedsięwzięcia w wysokości nieobjętej dofinansowaniem ze środków Funduszu.

Na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej ze środków finansowych Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w latach 2020-2022 PCPR wydatkowało **1 631 156,72 zł.**

Tabela 7. Podział środków finansowych Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na rehabilitację społeczną osób niepełnosprawnych z Powiatu Świdwińskiego w latach 2020 – 2022

REHABILITACJA SPOŁECZNA						
Zadania	Kwota wydatkowanych środków PFRON			Liczba korzystających osób		
	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.
dofinansowanie do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego	15 062,53	19 880,10	1 718,40	6	9	1
Dofinansowanie do zakupu środków pomocniczych i przedmiotów ortopedycznych	161 670,91	127 484,47	193 421,94	103	86	193
dofinansowanie do turnusu rehabilitacyjnego	0,00	119 471,00	168 044,10	0	110	105
dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych i technicznych oraz w komunikowaniu się	258 612,17	322 136,62	231 464,48	25	22	23
dofinansowanie do sportu, kultury, turystyki i rekreacji osób niepełnosprawnych	0,00	3 990,00	8 200,00	0	1 stowarzyszenie	3 stowarzyszenia
Razem	435 345,61	592 962,19	602 848,92	134	227 osób + 1 stowarzyszenie	323 osoby + 3 stowarzyszenia

Źródło: Opracowanie własne Starostwa Powiatowego w Świdwinie.

Z analizy danych dotyczących podziału środków na rehabilitację społeczną osób z niepełnosprawnością z Powiatu Świdwińskiego za lata 2020-2022 wynika, że środki przeznaczone na dofinansowania sprzętu rehabilitacyjnego miały tendencję zmienną. W 2020 roku kwota

dofinansowań wyniosła **15 062,53 zł**, w 2021 roku **19 880,10 zł**, gdzie w 2022 r. kwota zmalała i wyniosła **1 718,40 zł**.

Natomiast kwota dofinansowań przeznaczona na dofinansowanie środków pomocniczych i przedmiotów ortopedycznych w 2020 roku wyniosła **161 670,91 zł**, w 2021 roku **127 484,47 zł**, natomiast w 2022 roku **193 421,94 zł**, przy czym w 2020 roku wypłacono **103** dofinansowania, w 2021 roku **86**, a w 2022 roku były **193** zrealizowane dofinansowania.

W zakresie dofinansowania do likwidacji barier architektonicznych, technicznych oraz w komunikowaniu się w 2020 roku wypłacono **25** dofinansowań, w 2021 roku **22**, natomiast w 2022 roku **23** dofinansowania. W 2020 roku wypłacono dofinansowanie w wysokości **258 612,17 zł**, w 2021 roku **322 136,62 zł**, natomiast w 2022 roku kwota dofinansowań wyniosła **231 464,48 zł**.

Ze względu na pandemię Covid-19, w 2020 roku nie przeznaczono środków na dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych oraz sportu, kultury i rekreacji osób niepełnosprawnych.

5. Pomoc prawna

Osoba, która jest w trudnej sytuacji może skorzystać z **nieodpłatnej pomocy prawnej** na terenie Powiatu Świdwińskiego.

Nieodpłatna pomoc prawna obejmuje:

- 1) poinformowanie o obowiązującym stanie prawnym oraz o przysługujących prawach i obowiązkach, w tym w związku z toczącym się postępowaniem przygotowawczym, administracyjnym, sądowym lub sądowoadministracyjnym,
- 2) wskazanie osobie uprawnionej sposobu rozwiązania jej problemu prawnego,
- 3) sporządzenie projektu pisma w sprawach, o których mowa w pkt. 1 i 2, z wyłączeniem pism procesowych w toczącym się postępowaniu przygotowawczym lub sądowym i pism w toczącym się postępowaniu sądowoadministracyjnym,
- 4) nieodpłatną mediację,
- 5) sporządzenie projektu pisma o zwolnienie od kosztów sądowych lub ustanowienie pełnomocnika z urzędu w postępowaniu sądowym lub ustanowienie adwokata, radcy prawnego, doradcy podatkowego lub rzecznika patentowego w postępowaniu sądowoadministracyjnym oraz poinformowanie o kosztach postępowania i ryzyku finansowym związanym ze skierowaniem sprawy na drogę sądową.

Nieodpłatna mediacja obejmuje:

- 1) poinformowanie osoby uprawnionej o możliwościach skorzystania z polubownych metod

rozwiązywania sporów, w szczególności mediacji oraz korzyściach z tego wynikających;

2) przygotowanie projektu umowy o mediację lub wniosku o przeprowadzenie mediacji;

3) przygotowanie projektu wniosku o przeprowadzenie postępowania mediacyjnego w sprawie karnej;

4) przeprowadzenie mediacji;

5) udzielenie pomocy w sporządzeniu do sądu wniosku o zatwierdzenie ugody zawartej przed mediatorem.

6. Pomoc instytucjonalna

Zasoby instytucjonalne Powiatu Świdwińskiego związane z działaniami na rzecz osób niepełnosprawnych:

- Domy Pomocy Społecznej;
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Świdwinie;
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Połczynie-Zdroju;
- Zespół Placówek Specjalnych w Sławoborzu;
- Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Świdwinie;
- Środowiskowy Dom Samopomocy „Razem Łatwiej” w Kłępczewie;
- Środowiskowy Dom Samopomocy „Radość” w Połczynie-Zdroju.

6.1. Domy Pomocy Społecznej

Domy pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, są placówkami całodobowego pobytu i zapewniają usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających. Są to osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności, niemogące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu i którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. Pobyt w domu pomocy społecznej jest odpłatny. Koszty pobytu ponoszą sami zainteresowani, gmina kierująca, rodzina.

Na terenie Powiatu Świdwińskiego funkcjonują dwa Domy Pomocy Społecznej:

- Dom Pomocy Społecznej dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie w Modrzewcu.
- Dom Pomocy Społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych w Krzecku.

6.2. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Świdwinie

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana bezpośrednio dzieciom i młodzieży oraz rodzicom polega w szczególności na:

- Terapii i psychoedukacji dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami.
- Psychoedukacji i udzielaniu wsparcia dla rodziców dzieci z niepełnosprawnościami.
- Prowadzeniu sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli kształcenia specjalnego.
- Pomocy w określaniu słabych i mocnych stron osób z niepełnosprawnościami, w wyborze kierunku kształcenia i zawodu. Określeniu preferencji zawodowych. Korzystaniu z przewodników po zawodach.
- Wydawaniu orzeczeń do kształcenia specjalnego ze względu na niepełnosprawności.

6.3. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Polczynie-Zdroju

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Polczynie – Zdroju pełni funkcję wiodącego ośrodka koordynacyjno– rehabilitacyjno – opiekuńczego (WOKRO) na terenie Powiatu Świdwińskiego w zakresie zapewnienia zajęć wczesnego wspomagania rozwoju dla dzieci z ryzyka niepełnosprawności oraz z orzeczoną niepełnosprawnością, udziela również wsparcia informacyjnego i emocjonalnego opiekunom dzieci z niepełnosprawnościami.

W poradni dzieci, młodzież i rodzice mogą skorzystać ze wsparcia specjalistów przygotowanych do pracy z osobami z niepełnosprawnościami: psycholog, neurologopeda, fizjoterapeuta, oligofrenopeda, tyflopeda, surdopeda. Wsparcie to udzielane jest również osobom sprawującym opiekę.

W poradni zapewnia się dostęp do bezpłatnych diagnoz i terapii prowadzonych wg aktualnej wiedzy naukowej.

6.4. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Świdwinie

Działalność Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności uregulowana została w Ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 roku w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.

Do podstawowych zadań Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności należy:

- ustalenie niepełnosprawności dzieci do lat 16;

- ustalenie stopnia niepełnosprawności dla osób powyżej 16 roku życia;
- wydawanie legitymacji osobom niepełnosprawnym przed i po 16 roku życia.

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności powołuje Starosta.

6.5. Zespół Placówek Specjalnych w Sławoborzu

Zespół Placówek Specjalnych w Sławoborzu, zwany dalej „Zespołem”, jest placówką publiczną dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym oraz ze sprzężonymi niepełnosprawnościami.

W skład Zespołu wchodzi:

- 1) Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Sławoborzu,
- 2) Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy w Świdwinie.

Do szkoły przyjmowani są uczniowie, posiadający orzeczenie wydane przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną o potrzebie kształcenia specjalnego dla uczniów niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym oraz z niepełnosprawnością sprzężoną.

Ośrodek ma na celu przygotowanie wychowanków do samodzielnego udziału w życiu społecznym poprzez zajęcia edukacyjne, uczestnictwo w kołach zainteresowań oraz specjalistyczne zajęcia rewalidacyjne i terapeutyczne, są to m.in. zajęcia terapeutyczne, komputerowe, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne.

W placówce prowadzone jest wczesne wspomaganie rozwoju dziecka. Jego celem jest pobudzanie psychoruchowego rozwoju dziecka od chwili wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole. Przyznawane jest na podstawie opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju wydanej przez Poradnię Psychologiczno- Pedagogiczną.

6.6. Środowiskowy Dom Samopomocy „Razem Łatwiej” w Kłęczewie

Celem działania Domu Samopomocy jest zapewnienie oparcia społecznego osobom niepełnosprawnym intelektualnie i z zaburzeniami psychicznymi, które mają trudności w życiu codziennym, w kształtowaniu swoich stosunków z otoczeniem, w zakresie psychoedukacji, zatrudnianiu i sprawach bytowych.

Do podstawowych zadań Domu Samopomocy należy:

- 1) Świadczenie na poziomie obowiązującego standardu usług bytowych, opiekuńczych, wspomagających i psychoedukacji w formie i zakresie wynikających z indywidualnych potrzeb,
- 2) zapewnienie osobom niepełnosprawnym możliwie pełnego uczestnictwa w życiu społecznym, poprzez rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania oraz aktywne uczestnictwo w życiu kulturalnym i społecznym społeczności lokalnej,
- 3) umożliwienie pełnienia jak największej liczby ról społecznych w rodzinie, środowisku, instytucjach itp.

6.7. Środowiskowy Dom Samopomocy „Radość” w Polczynie-Zdroju

Dom jest ośrodkiem wsparcia, który stworzony jest z inicjatywy pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi. Placówka ta świadczy usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym.

VI Realizacja Programu

Zakres	Planowane działania	Realizacja zadania	Jednostka realizująca zadanie
Rehabilitacja społeczna	Dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych.	Po uzyskaniu Środków/ciągły	PCPR Świdwin
	Dofinansowanie zakupu przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych i zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny.	Po uzyskaniu Środków/ciągły	PCPR Świdwin
	Systematyczne dostosowywanie mieszkań do potrzeb osób niepełnosprawnych w ramach likwidacji barier architektonicznych.	Po uzyskaniu Środków/ciągły	PCPR Świdwin
	Dofinansowywanie likwidacji barier technicznych oraz w komunikowaniu się.	Po uzyskaniu Środków/ciągły	PCPR Świdwin

Rehabilitacja zawodowa	Promowanie zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami na otwartym rynku pracy.	Ciągły 2024-2029	PUP Świdwin
	Wspieranie działań na rzecz tworzenia miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami.	Ciągły 2024-2029	PUP Świdwin
	Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób z niepełnosprawnościami, zgodnie z potrzebami rynku pracy.	W ramach posiadanych środków 2024-2029	PUP Świdwin
	Wspieranie zakładania działalności gospodarczej.	W ramach posiadanych środków 2024-2029	PUP Świdwin
	Realizacja programów aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami finansowanych ze środków krajowych i unijnych.	W ramach posiadanych środków 2024-2029	PUP Świdwin
	Podnoszenie kwalifikacji osób zatrudnionych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Świdwinie oraz doskonalenie współpracy z instytucjami zajmującymi się problematyką aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami.	Ciągły 2024-2029	PUP Świdwin

1. Harmonogram (załącznik do Programu).

2. Sposób finansowania

Program finansowany będzie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, samorządów terytorialnych i ich jednostek organizacyjnych oraz pozostałych podmiotów działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

3. Monitoring i sprawozdawczość

Monitorowanie Programu będzie prowadzone na podstawie sprawozdań z działań wykonanych przez Realizatorów.

VII Zakończenie

Działania na rzecz osób z niepełnosprawnością są zadaniem ogólnospołecznym oraz ważnym elementem polityki państwa, która jest skierowana na minimalizowanie skutków niepełnosprawności oraz zaspokajanie potrzeb osób z niepełnosprawnością we wszystkich obszarach życia. Rozpoznanie i zdiagnozowanie potrzeb osób z niepełnosprawnością, a także podejmowanie działań mających na celu wyeliminowanie przeszkód utrudniających osobom niepełnosprawnym aktywny udział w życiu społecznym, zapobiega marginalizacji i wykluczeniu społecznemu tej grupy osób. Skuteczną realizację tego celu mają zapewnić planowane, konkretne działania na rzecz integracji społecznej, aktywizacji zawodowej oraz przestrzegania praw osób z niepełnosprawnością.

Program został opracowany na bazie doświadczeń wynikających z realizacji poprzedniego Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych oraz bieżącej analizy problematyki osób z niepełnosprawnością. Realizacja zadań określonych w Programie uzależniona będzie w dużym stopniu od możliwości finansowych jednostek samorządowych i innych podmiotów działających w obszarze osób niepełnosprawnych. Ważną rolę odgrywają również sami adresaci programu, tj. osoby niepełnosprawne, gdyż od ich aktywnej postawy zależeć będzie powodzenie realizacji zamierzonych działań.